

Umělecká agentura MgA. Tomáše Thona

III. Mezinárodní varhanní festival barokní hudby

Chrám sv. Ducha v Opavě 1. - 29. května 2003

Čtvrtek 1. května v 19.30 hod.

Schola Gregoriana Pragensis

David Eben – um. vedoucí & Tomáš Thon – varhany
*Cantus Gregorianus et Organum v italské barokní hudbě –
Domenico Zipoli (1688 – 1726)*

Liturgie svátku P. Marie s varhanními versetami D. Zipoliho

Čtvrtek 8. května v 19.30 hod.

Marie France Messenger

Francie *Nicolas de Grigny (1682 – 1703)*
a skladatelé století Ludvíka XIV.

Čtvrtek 15. května v 19.30 hod.

Julian Gembalski

Polsko *Polská varhanní hudba*
a improvizace na slezské duchovní písně

Čtvrtek 22. května v 19.30 hod.

Gotická síň minoritského kláštera

Jaroslav Tůma

Klavichord – oblíbený nástroj J. S. Bacha

Čtvrtek 29. května v 19.30 hod.

Ulrike Weidinger

Rakousko *Varhanní hudba habsburského dvora*

Čtvrtek 1. května v 19.30 hod. chrám sv. Ducha

Schola Gregoriana Pragensis

David Eben – um. vedoucí Tomáš Thon – varhany
Cantus Gregorianus et Organum v italské barokní hudbě
Domenico ZIPOLI (1688 – 1726)

Liturgie svátku P. Marie s varhanními versetami D. Zipoliho

1. Ranní chvály

Toccata in d (D. Zipoli)

Deus in adiutorium

Antiphona *Dum esset rex*

Verset II in d (D. Zipoli)

Antiphona: *Laeva eius*

Verset III in d (D. Zipoli)

Hymnus *Ave maris stella*

Canzona in d (D. Zipoli)

Ad processionem Responsorium *Sancta et immaculata*

2. Mše

Tocada in a (D. Zipoli ?)

Introitus *Gaudeamus omnes in Domino*

Kyrie IX / 4 *versetti* in g (D. Zipoli)

Gloria *Spiritus et alme*

Lectio *Libri Sapientiae*

Alleluia *Specie tua*

All Offertorio in C (D. Zipoli)

Preface + Sanctus IX

All Elevazione in F (D. Zipoli)

Agnus Dei IX

Communio *Diffusa est gratia*

All Post Communio in F (D. Zipoli)

Ite missa est

3. Nešpory

Antiphona *Beatam me dicent omnes*

Magnificat / *Versetti* in C (D. Zipoli)

Canzona in C (D. Zipoli)

Antiphona *Salve Regina*

SCHOLA GREGORIANA PRAGENSIS

umělecký vedoucí David Eben

Hasan El-Dunia, Jiří Hodina, Marián Krejčík, Ondřej Maňour, Michal Medek, Martin Prokeš, Stanislav Předota, Matouš Vlčínský

Soubor **SCHOLA GREGORIANA PRAGENSIS** Soubor se intenzivně věnuje nahrávání a často koncertuje doma i v zahraničí (Itálie, Španělsko, Francie, Belgie, Nizozemí, Německo, Švýcarsko, Rakousko, Švédsko, Slovensko, Maďarsko, Polsko, Izrael). Nahrávky souboru na CD získaly již řadu ocenění (Choc du Monde de la Musique, 10 de Répertoire, „Zlatá Harmonie“ za nejlepší českou nahrávku roku).

Práce souboru se soustřeďuje jednak na semiologickou interpretaci gregoriánského chorálu podle nejstarších neumatických pramenů z 10. – 11. století, jednak na uvádění gregoriánských zpěvů vlastní české chorální tradice včetně rané polyfonie. Díky intenzivnímu studiu středověkých pramenů v programech zaznívá i řada unikátních nově objevených skladeb ze 13. – 15. století. (www.trifolium.cz)

Tomáš Thon

(*1962) začal studovat hru na varhany nejprve soukromě u PhDr. Jiřího Čecha v Opavě paralelně se studiem na gymnáziu. Poté absolvoval Akademii múzických umění v Praze (u Prof. Milana Šlechy) a Conservatoire National Reuil Malmaison (Paříž), kde studoval u Prof. Susan Landale a Marie-Claire Alain. Zúčastnil se mnoha mistrovských varhanních kurzů (AMU - Praha, Kamień Pomorski - Polsko, Gunsbach - Francie, Schola Cantorum - Paris atd.). Díky dvojímu studiu se T. Thon zasazuje o uvádění francouzské hudby u nás a české hudby v zahraničí. Při výběru skladeb se zaměřuje zvláště na barokní hudbu se snahou o historicky poučenou interpretaci a tvorbu 20. století. Vlastní přenosný varhanní pozitiv, což mu umožňuje provádět komorní hudbu i v místech, kde varhany nikdy nezaplnily. Získal 2. místo v celostátní Soutěži mladých varhaníků v Opavě (1978) a stal se finalistou mezinárodních soutěží Grand Prix Bordeaux a Soutěže Petra Ebena v Německu. Za interpretaci skladeb Petra Ebena byl oceněn Českým hudebním fondem. Jako stipendista ČHF (1991-1992) studoval varhanní dílo P. Ebena pod vedením autora. Ve Francii uskutečnil mimo mnoha sólových recitálů sérii koncertů s legendárním francouzským trumpetistou Mauricem André. Od roku 1992-99 vyučoval na Církevní konzervatoři v Kroměříži, od roku 1999 vyučuje varhanní hru na Církevní střední varhannické škole v Opavě a pro vlastní nakladatelství ARTTHON zpracovává staré tisky barokní varhanní hudby. T. Thon pravidelně pracuje v porotách národních i mezinárodních soutěží a dává interpretační varhanní kurzy (Francie, USA, Polsko, Rakousko). V roce 2001 Tomáš Thon založil a řídí Mezinárodní varhanní festival barokní hudby. Nahrávky pro český a francouzský rozhlas a CD (Supraphon). Kromě koncertů v České republice sólově vystupoval na Slovensku, v Rusku, Polsku, Německu, Rakousku, Francii, Belgii, Švýcarsku, Itálii, Lucembursku a USA. (<http://www.volny.cz/artthon>)

Čtvrtek 8. května v 19.30 hod. chrám sv. Ducha

Marie-France Messenger

Francie

Nicolas de Grigny a skladatelé století Ludvíka XIV.

Nicolas LEBÈGUE (1631-1702)

Symphonie in F

Elévation G dur

Symphonie G dur

Nicolas de GRIGNY (1682 – 1703)

Kyrie de la Messe Cuncipotens Genitor Deus

Fugue à 5

Cromorne en taille à 2 parties

Trio en dialogue

Dialogue sur les grands jeux

Jacques BOYVIN (1653 – 1706)

Suite du Premier Ton, 1689

Grand Plein jeu continu – Fugue Grave – Récit de

Cromhorne ou de petite Tierce – Concert pour les Flutes –

Trio – Fond d'orgue – Duo – Tierce en Taille –

Grand Dialogue

Nicolas de GRIGNY (1672-1703)

Et in terra Pax – Fugue – Duo – Tierce en taille –

Basse de trompette ou de cromorne – Dialogue

Louis MARCHAND (1669 – 1732)

Basse de trompette – Récit de Nazard – Fond d'orgue

Nicolas de GRIGNY (1672-1703)

Dialogue sur les Grands Jeux z hymnu Ave Maris Stella

Marie-France Messenger

vystudovala hru na varhany u Gastona Litaize, André Isoira a Odile Bailleux. Získala diplomy také z hudební pedagogiky, klavíru a vedení sboru. Vyučuje na konzervatoři v Nevers. Zde také vede dětský sbor Capriccio. S tímto sborem realizovala scénické provedení opery Brundibár od H. Krásky, která vznikla v koncentračním táboře v Terezíně, a to ve spolupráci s opavským sborem Domino, s nímž nedávno vystoupili v Radě Evropy ve Strasbourgu.

Marie-France Messenger působila jako hostující profesor na Chopinově akademii ve Varšavě a v loňském roce dávala varhanní kurzy na téma staré francouzské hudby na Církevní střední varhanické škole v Opavě.

Koncertně vystupuje jako sólistka, komorní hráčka i s orchestrem: koncerty G. F. Händela, F. Poulenca, symfonie C. Saint-Saëns. Její aktivity jako klavírní doprovazečky jí zajistily spolupráci v oratorních projektech s různými vokálními soubory.

Od roku 1996 pravidelně spolupracuje s mezzosopranistkou Albénou Dimitrovou, s níž vystupuje ve Francii i v zahraničí.

Čtvrtek 15. května v 19.30 hod. chrám sv. Ducha

Julian Gembalski

Polsko

Polská varhanní hudba a improvizace na slezské duchovní písně

TABULATURA KLÁŠTERA SV. DUCHA v Krakově, 1548

Tantum ergo Sacramentum

Cristus iam surrexit

Ortus de Polonia

ŁOWICKA TABULATURA, 1580

Salve Regina

TABULATURA JANA Z LUBLINA, 1540

Tři tance

Veselí - Ad novem saltus – Píchlá jsem se trním

Julian GEMBALSKI (*1950)

Chorální fantazie na téma české duchovní písně (improvizace)

VARŠAVSKÁ VARHANNÍ TABULATURA, XVII. století

Preaeludium primi toni

Canzona

Fuga (con improvisatione)

Toccata tertio toni

Julian GEMBALSKI

Chorální variace na téma polské písně (improvizace)

SBÍRKA KLÁŠTERA SESTER KLARISEK

ve Starym Sączu, 1768

Tři árie

Julian GEMBALSKI

Improvisatione in stilo barocco e moderno

Julian Gembalski

se narodil 1950 v Siemianowicach Śląskich. Studoval na Wyższej Szkole Muzycznej v Katovicích (hudební teorii, varhany ve třídě Henrika Klaje – diplomy s vyznamenáním). Další studia – mistrovské kurzy u prof. Flora Peeterse v Mechelemu (Belgie), studia v Paříži pod vedením významných varhaníků – André Isoira, Michela Chapuisse a muzikologa Jeana Saint-Arromana. J. Gembalski je laureátem Soutěže klavírní improvizace v Gdańsku a Soutěže varhanní improvizace ve Výmaru. Získal cenu Orfea na XXXVIII. Festivalu současné hudby „Varšavský podzim“, ceny W. Korfanteho, ceny Karola Miarki. Obdržel také medaili „Pro Ecclesia et Pontifice“ papeže Jana Pavla II. Julian Gembalski koncertuje po celé Evropě a USA, nahrává pro polský německý a dánský rozhlas. Natočil 18 CD, v rámci rozhlasové „Antologie varhan Horního Slezska“ natočil na 70 varhan regionu. Působí jako profesor na Hudební akademii v Katovicích kde vede studium varhan a je vedoucí katedry varhan a cembala. Na této akademii založil – jako jediný v Polsku – Muzeum slezských varhan. Je autorem mnoha publikací o varhanách a zabývá se i organologií (stavbou varhan). Je členem Komise pro duchovní hudbu a organologem při katovické arcidiecézi. V Opavě vystupuje koncertně již podruhé, působil také jako porotce v Mezinárodní soutěži mladých varhaníků Opava 2000.

Čtvrtek 22. května v 19.30 hod.
Gotický refektář minoritského kláštera

Jaroslav Tůma

Klavichord – oblíbený nástroj J. S. Bacha

JAN Z LUBLINA (16. stol.)

Výběr ze starých polských tabulatur

Johann Jacob FROBERGER (1616 – 1667)

Toccata in d

Suita *Auf die Mayerin*

Samuel SCHEIDT (1587 – 1654)

Variace na Passamezzo

Jiří Antonín BENDA (1722 – 1795)

Sonáta G dur

Allegro – Andante - Allegro assai

– přestávka –

Johann Sebastian BACH (1685 – 1750)

Tříhlasé sinfonie, BWV 787 – 801 (kompletní provedení)

Sinfonia I C Dur

Sinfonia II c Moll

Sinfonia III D Dur

Sinfonia IV d Moll

Sinfonia V Es Dur

Sinfonia VI E Dur

Sinfonia VII e Moll

Sinfonia VIII F Dur

Sinfonia IX f Moll

Sinfonia X G Dur

Sinfonia XI g Moll

Sinfonia XII A Dur

Sinfonia XIII a Moll

Sinfonia XIV B Dur

Sinfonia XV h Moll

Jaroslav Tůma

varhaník, cembalista, hráč na klavichord a kladívkový klavír se narodil v roce 1956.

Vystudoval Konzervatoř a hudební fakultu AMU v Praze. Je nositelem prvních cen v soutěžích ve varhanní improvizaci v Norimberku v roce 1980 a v holandském Haarlemu v r. 1986. Dále je laureátem řady interpretačních varhanních soutěží, např. v Linci v r. 1978, na Pražském jaru v r. 1979, v Lipské bachovské soutěži v r. 1980 a mnoha dalších.

Bohatá koncertní činnost ho zavedla do většiny zemí Evropy včetně Islandu, opakovaně i do USA, Japonska, Mongolska a Singapuru. V posledních sezónách účinkoval mj. v Berlíně, Mnichově, Hamburku, Drážďanech, Bruselu, Amsterdamu, Gentu, Ženevě, Miláně, Florencii, Barceloně, Vidni, Stockholmu, Göteborgu, Budapešti, Varšavě, Vilniusu, Lublani, Tokiu, Clevelandu, Houstonu, Chicagu, atd.

V letech 1990-93 uvedl J. Tůma v Praze v jedenadvaceti koncertních programech kompletní varhanní dílo J. S. Bacha. Na klavichordu přednesl též několikrát souborně Bachův *Dobře temperovaný klavír*. Zabývá se i koncertováním na dalších historických nástrojích či jejich kopiích, např. na kladívkovém klavíru, cembalu nebo varhanním pozitivu.

Tůmova diskografie čítá již na padesát CD titulů, převážně sólových. U firmy Supraphon vychází pravidelně jeho řada „Historické varhany Čech“. Mezi kompaktními disky oceňovanými odbornou kritikou patří i Tůmovy projekty „bachovské“, např. nahrávky *Varhanní mše* a *Umění fegy*. Kromě toho nahrál další četné snímky pro rozhlasové a televizní společnosti doma i v zahraničí. Byl autorem a hlavním protagonistou jedenáctidílného seriálu o historických varhanách, vysílaného Českou televizí v rámci cyklu „To nejlepší z klasiky“. Také pro Český rozhlas často připravuje pořady o varhanní i jiné klasické hudbě. Věnuje se rovněž propagaci zodpovědného vztahu veřejnosti k historicky cenným nástrojům a snaží se prosazovat jejich ochranu, popřípadě citlivě restaurování.

J. Tůma je docentem Hudební fakulty AMU v Praze a je často zván do porot mezinárodních varhanních či cembalových soutěží, např. Pražského jara, dále v Opavě, Norimberku, holandském Haarlemu či rakouském Schläglu. Své zkušenosti předává pravidelně i na interpretačních a improvizáčních mistrovských kursech. (<http://www.jaroslavtuma.cz>)

Čtvrtek 29. května v 19.30 hod. chrám sv. Ducha

Ulrike Weidinger

Rakousko

Varhanní hudba na habsburském dvoře

Johann Jakob FROBERGER (1616-1667)

Toccata {ex A} (*Libro secondo*)

Hans Leo HASSLER (1564 – 1612)

Kyrie Apostolorum *Kyrie-Christe-Kyrie*

Christian ERBACH (ca. 1570 – 1635)

Canzon {ex C}

Canzon a voc. 4 {ex G}

Georg MUFFAT (1653 – 1704)

Toccata nona (*Apparatus musico-organisticus, 1690*)

Johann Kaspar KERLL (1627 – 1693)

Canzona 3

Canzona 1

Gottlieb MUFFAT (1690 – 1770)

Aria sub elevatione (*Missa in F*)

Wolfgang Amadeus MOZART (1756 – 1791)

Ein Andante für eine Walze in eine kleine Orgel, KV 616

Johann Georg ALBRECHTSBERGER (1736-1809)

Fuge in d super *Christ ist erstanden*

Ulrike Weidinger

získala své první hudební vzdělání v Braunau am Inn u Wolfganga Simbocka, který byl jejím prvním učitelem klavíru i varhan. Vystudovala hudební akademii ve Vídni (obory hudební pedagogika, varhanní pedagogika a varhany), kde studovala u Prof. Rudolfa Scholze. V roce 2001 dokončila studium duchovní hudby na vídeňské univerzitě, kde studovala hru na varhany u Prof. Michaela Radulescu a dirigování u Prof. Erwina Ortnera. Již během svých studií se zabývala starou hudbou. Účastnila se mnoha mistrovských varhanních kurzů v oblasti staré hudby vedených význačnými odborníky (např. severoněmecká varhanní tvorba - Peter Westerbrink, stará varhanní hudba iberského poloostrova - Dorthy de Rooij, jihoněmecká a rakouská hudba - Jean Claude Zehnder). Specializace Ulriky Weidinger na oblast staré hudby zřetelně ovlivňuje její výběr repertoáru svých koncertních vystoupení jak o sólistky i komorní hráčky.

V letech 1997-1998 působila jako varhanice na historických varhanách v klášteře v Geras (Dolní Rakousko). Od roku 1999 působí jako varhanice v protestantském kostele ve Vídni. Vyučuje na hudební škole v Pochlarnu (Dolní Rakousko), je poradkyní pro stavbu a restaurování starých varhan a podílí se na práci komisi pro pořádání varhanních koncertů ve Vídni a koncertů staré hudby v Horním Rakousku.

V Opavě vystupuje Ulrike Weidinger již podruhé.

Varhany v chrámu sv. Ducha v Opavě

Václav Smolka, opus 5

Současné varhany vycházejí ze starých varhan firmy bratří Riegerů z roku 1895. Nástroj byl v průběhu sta let několikrát opravován a rozšiřován, část traktury byla mechanická, část pneumatická a celek byl nesourodý. Proto byl nahrazen nástrojem novým. K původní varhanní skříni byl přistavěn do zábradlí kůru tzv. zadní pozitív jako zmenšenina hlavní varhanní skříně. Nástroj je v našem prostředí specifický jak po stránce zvukové a dispoziční, tak i po stránce varhanářské a technické využitím velmi progresivních konstrukčních prvků. Tónová traktura umožňuje snadnou a precizní hru i při poměrně silném rejstříkovém obsazení (včetně zapnutých spojek). Rejstříková traktura je vybavena dvojitým ovládním - mechanickým i elektrickým, což umožňuje ve spojení s počítačem splnit nejnáročnější požadavky interpreta. Při intonaci varhanních rejstříků spolupracoval varhanář Václav Smolka s varhanářem Ferdinandem Stemmerem ze Švýcarska. Výjimečná je zvolená zvuková dispozice nástroje se zvláštním zaměřením na zpěvnost a barevnost jednotlivých rejstříků při jejich dobré pojivosti. Vychází z osvědčených dispozic barokních nástrojů s jihoněmeckými a francouzskými vlivy. Nástroj staví na kontrastu jednotlivých strojů při zachování možnosti jejich dobré pojivosti při jejich spojení i zachování dobré sledovanosti charakteristických hlasů při vícehlasé hře.

Varhany jsou situovány na západní kruchtě kostela. Hrací stůl je vestavěn ve výklenku pod prospektem varhanní skříně, zadní pozitív v zábradlí a je tak za zády varhaníka.

Kostel sv. Ducha s minoritským klášteřem – jednodílná stavba se severní věží, protáhlým, polygonálně uzavřeným presbytářem a bočními kaplemi. Stavba je sklenuta valenými klenbami s výsečemi. První ověřená zpráva o minoritském klášteře pochází z roku 1269, obvodové zdi kostela byly postaveny v osmdesátých letech 13. století, ve třicátých letech 14. století k nim byly přistavěny presbytář a věž. Přistavěná západní část klenby spolu se zvlněným průčelím jsou barokní a pocházejí z roku 1741. Klenba kůru a hudební kruchta pocházejí z počátku století dvacátého. Kostel byl hlavním pohřebištem opavských Přemyslovců.

Podrobné informace: <http://www.volny.cz/artthon>